



Bryssel, 25. marraskuuta 2024
(OR. en)

16124/24

JEUN 281
SOC 863
EMPL 588
AGRI 829
SUSTDEV 127
EDUC 441

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Asia: Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät globaalien mahdollisuuksien tarjoamisesta maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuville nuorille

Valtuuskunnille toimitetaan liitteenä asiakohdassa mainitut neuvoston (koulutus, nuoriso, kulttuuri ja urheilu) istunnossaan 25. ja 26. marraskuuta 2024 hyväksymät päätelmät.

Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät
glokaalien mahdollisuuksien tarjoamisesta maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuville nuorille

NEUVOSTO JA NEUVOSTOSSA KOKOONTUNEET JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN
EDUSTAJAT, jotka

TOTEAVAT SEURAAVAA:

1. Maaseutuyhteisöillä on keskeinen rooli Euroopan unionin vision edistämisessä, ja ne ovat keskeinen osa unionin identiteettiä. Kuten EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision koskevassa komission tiedonannossa¹ todetaan, ”maaseutualueemme ovat olennainen osa yhteiskuntarakennetta ja muodostavat taloutemme ytimen”, minkä vuoksi niihin on kiinnitettävä enemmän huomiota. Maiseman, kulttuurin ja perinnön monimuotoisuus on yksi Euroopan maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden luonnehtivimmista ja merkittävimmistä piirteistä. Näillä alueilla asuminen voi tarjota monia etuja, joita ovat muun muassa parempi elämänlaatu, luonnosta ja biologisesta monimuotoisuudesta nauttiminen, vähäisempi saastuneisuus, mahdollisesti alhaisemmat elinkustannukset, turvallisempi ympäristö² ja vahvemmat yhteisöt.

¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet (tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta), COM(2021) 345 final.

² Eurostat Online Statistics, Urban-rural Europe – quality of life in rural areas, 2022.

2. Euroopan unioni (EU) pyrkii vuoteen 2040 mennessä luomaan vahvempia, yhteenliitetympiä, selviytymiskykyisempiä ja vauraampia maaseutuyhteisöjä³. Nykyisistä toimista huolimatta maaseutu- ja kaupunkialueiden välillä on merkittäviä eroja, vaikka 137 miljoonaa ihmistä eli noin kolmannes EU:n väestöstä asuu maaseudulla⁴. Vaikka maaseutuyhteisöt ovat olennaisen tärkeitä kestävä kehityksen sekä taloudellisen ja sosiaalisen yhteenkuuluvuuden kannalta, ne kärsivät usein myös väestökadosta erityisesti nuorten keskuudessa. Tämän seurauksena suuri osa EU:n maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvasta väestöstä kohtaa sosioekonomisia haasteita.
3. Maaseudulla ja syrjäisillä alueilla asumisen edut voivat olla pienempiä kuin haasteet, joita ovat muun muassa vähäisemmät työllistymismahdollisuudet, heikompi infrastruktuuri (energian, liikenteen, liikkuvuuden ja tiedotuksen osalta) sekä kaikkien koulutustasojen laadukkaan koulutuksen, mukaan lukien varhaiskasvatus, sosiaalipalvelujen, terveydenhuollon tai liikunta-, kulttuuri- ja vapaa-ajan toiminnan heikompi saatavuus ja niihin pääsy. Tämän seurauksena monet, usein nuoret, saattavat päättää lähteä maaseutualueilta ja syrjäisiltä alueilta parempien mahdollisuuksien toivossa. Tämä voi johtaa merkittäviin muutoksiin väestörakenteissa tietyillä maantieteellisillä alueilla⁵.
4. Vaikka nuorten mahdollisuudet määräytyvät heidän paikallisten realiteettiensa perusteella, nuorten elämään vaikuttavat yhä enemmän globaalit suuntaukset, kuten ilmastonmuutos, digitalisaatio, mielenterveysongelmat, työllisyys- ja koulutusmahdollisuudet sekä taloudellinen ja muu eriarvoisuus. Maaseudun nuoret voivat glokaalien⁶ mahdollisuuksien avulla kuroa umpeen heidän välittömän ympäristönsä ja laajemman globaalin näkökulman välistä kuilua räätälöimällä strategioita ja ratkaisuja heidän paikallisiin tarpeisiinsa ja olosuhteisiinsa⁷.

³ Päätelmät EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiosta, 15631/23.

⁴ ”Maaseutualueiden osuus EU:n pinta-alasta on 83 prosenttia. Maaseutualueiden osuus on 341 miljoonaa hehtaaria (m ha), mikä on 83 prosenttia EU:n koko maa-alasta. Yli puolet tästä maaseutualueesta on syrjäistä eli sijaitsee kaukana kaupungeista. Suurten kaupunkien, muiden kaupunkien ja esikaupunkien yhteenlaskettu osuus EU:n maa-alasta on 17 prosenttia (70,3 m ha).” Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta, valmisteluasiakirja (osa 1).

⁵ Euroopan unionin julkaisutoimisto: Eurostatin alueellinen vuosikirja, 2023.

⁶ Termi ”glokaali” määritellään tarkemmin liitteessä I.

⁷ Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta.

5. Maaseutu ei ole yhtenäinen käsite, ympäristö tai olosuhde⁸. Maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla on erilaisia ja elinvoimaisia nuorisoyhteisöjä, joilla on erilaiset tarpeet ja haasteet. Tämä monimuotoisuus edellyttää alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin räätälöityjä vastauksia ja ratkaisuja, joissa otetaan huomioon kunkin alueen ainutlaatuiset tarpeet ja resurssit. Tässä yhteydessä olisi otettava huomioon syrjäisimpien alueiden erityispiirteet, sillä usein niiden saaristoluonne ja eristyneisyys vahvistavat kaupunki- ja maaseutualueiden välistä kuilua. On myös olennaisen tärkeää taata nuorten tasapuolinen kohtelu ja täysipainoinen osallistuminen sekä maaseutu- että kaupunkiympäristöissä sekä ymmärtää erot ja kaventaa maaseudun ja kaupunkien välistä kuilua, myös vahvistamalla maaseutu- ja kaupunkialueiden välisiä yhteyksiä kaikissa jäsenvaltioissa.
6. Vaikka Euroopan unionissa keskitytään monin tavoin ja laajasti nuoriin, yleisesti koetaan, että useimmissa nuoriin kohdistetuissa politiikoissa ei keskitytä riittävästi maaseutunäkökohtiin ja että maaseutupolitiikassa ei välttämättä oteta huomioon maaseutualueilla, syrjäisillä alueilla, reuna-alueilla, vähemmän kehittyneillä alueilla ja syrjäisimmillä alueilla asuvien nuorten erityistarpeita ja -olosuhteita^{9,10}.

⁸ Komission yksiköiden valmisteluasiakirja – Tiivistelmä yhteisen maatalouspolitiikan vaikutuksesta maaseutualueiden alueelliseen kehitykseen, SWD(2021) 398 final.

⁹ EU:n ja Euroopan neuvoston nuorisokumppanuus, Young people in rural areas: diverse, ignored and unfulfilled.

¹⁰ Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 174 ja 349 artiklassa tunnustetaan maaseutualueiden, syrjäisimpien alueiden, teollisuuden muutosprosessissa olevien alueiden sekä vakavista ja pysyvistä luontoon tai väestöön liittyvistä haitoista kärsivien alueiden, kuten pohjoisimpien alueiden, joiden väestötiheys on erittäin alhainen, ja saaristo-, rajaseutu- ja vuoristoalueiden erityisasema. Tässä asiakirjassa maaseutualueet ja syrjäiset alueet kattavat myös reuna-alueet, vähemmän kehittyneet alueet ja syrjäisimmät alueet, ja ne otetaan myös huomioon.

7. EU:n nuorisostrategiassa 2019–2027¹¹, joka muodostaa puitteet nuorisopolitiikkaa koskevalle eurooppalaiselle yhteistyölle, ja eurooppalaisissa nuorisotavoitteissa¹² keskitytään keskeisiin aloihin, jotka liittyvät nuorten osallistumiseen ja merkitykselliseen panokseen yhteiskunnassa. Nuorisotavoitteessa nro 3 keskitytään osallistaviin yhteiskuntiin ja luodaan kaikille nuorille esteettömiä ja avoimia ympäristöjä, kun taas nuorisotavoitteessa nro 6 keskitytään sellaisten maaseutualueiden luomiseen, joilla nuoret voivat toteuttaa kykyjään¹³.
8. Nuorten mahdollisuuksien lisäämisestä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla annetuissa neuvoston päätelmissä¹⁴ korostettiin paikallisten mahdollisuuksien merkitystä ja monialaisten lähestymistapojen edistämistä ja kehoitettiin EU:n jäsenvaltioita edistämään ja helpottamaan nuorten aktiivista kansalaisuutta ja merkityksellistä osallistumista kaikessa moninaisuudessaan maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla kaikkiin asiaankuuluviin päätöksentekoprosesseihin, erityisesti heitä koskevissa kysymyksissä.
9. Maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden sosiaaliseen osallisuuteen liittyvät haasteet voivat liittyä maankäyttöön, infrastruktuurin, digitaaliteknologian, tiedon, laadukkaiden sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen ja koulutus-, nuorisotyö- ja työllistymismahdollisuuksien saatavuuteen ja niihin pääsyyn sekä osallistumisasteeseen kaikissa asiaankuuluvissa päätöksentekoprosesseissa. On olennaisen tärkeää varmistaa yhtäläiset mahdollisuudet kaikille ilman minkäänlaista syrjintää.

¹¹ Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027 (2018/C 456/01).

¹² Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027 (2018/C 456/01).

¹³ Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma EU:n nuorisodialogin hallintoa koskevien suuntaviivojen antamiseksi – Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027, EUVL C 189, 5.6.2019.

¹⁴ Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät nuorten mahdollisuuksien lisäämisestä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla, EUVL C 193, 9.6.2020.

10. Komission vuosina 2020 ja 2021 hyväksymässä viidessä tasa-arvon unionin strategiassa¹⁵ ja kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen annetussa komission tiedonannossa¹⁶ painotetaan intersektionaalisen lähestymistavan merkitystä. Näissä asiakirjoissa korostetaan, että yksilöt voivat samanaikaisesti kuulua yhteen tai useampaan haavoittuvassa asemassa olevaan ryhmään, ja osoitetaan tarve torjua moninkertaisia ja risteäviä syrjinnän muotoja. Niillä voi olla suuri vaikutus nuoriin, myös maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuviin, jotka eivät ole yhtenäinen ryhmä vaan joilla ”on monenlaisia identiteettejä, erilaisia tarpeita, resursseja, taustoja, elämäntilanteita ja kiinnostuksenkohteita, ja he kohtaavat erilaisia haasteita ja mahdollisuuksia”¹⁷.
11. Komission tiedonannossa kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen ja kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta nuorten mielenterveyteen Euroopan unionissa annetuissa neuvoston päätelmissä¹⁸ todetaan, että maaseutualueilla tai syrjäisillä alueilla asuvien nuorten mielenterveyden alalla tarvitaan ehkäiseviä, edistäviä ja tukevia erityistoimenpiteitä ¹⁹.

¹⁵ Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030; hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025; sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025; EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025; romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys 2020–2030.

¹⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kokonaisvaltainen lähestymistapa mielenterveyteen (tiedonanto kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen), COM(2023) 298 final.

¹⁷ Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät nuorten kannalta osallistavista yhteiskunnista, EUVL C, C/2024/3808, 27.6.2024.

¹⁸ Neuvoston ja jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta nuorten mielenterveyteen Euroopan unionissa, EUVL C, C/2023/1337, 30.11.2023.

¹⁹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kokonaisvaltainen lähestymistapa mielenterveyteen, COM(2023) 298 final.

12. Neuvoston päätelmissä mielenterveydestä²⁰ todetaan, että mielenterveysongelmiin liittyy monenlaisia epätasa-arvon muotoja, jotka koskevat muun muassa haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, vähemmistöjä, syrjäytyneitä ryhmiä ja sosioekonomisesti epäsuotuisissa olosuhteissa eläviä henkilöitä, kuten pitkäaikaishoitopalveluissa asuvia, yksinäisyydestä ja sosiaalisesta eristyneisyydestä kärsiviä, lapsia ja nuoria, ikääntyneitä, naisia, hlbtqi-henkilöitä²¹, syöpäpotilaita, vammaisia henkilöitä, pakolaisia, maahanmuuttajia, vankeja ja asunnottomia.
13. Naiset ja tytöt ovat elintärkeitä maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden kestävän kehityksen kannalta, ja he tuovat lisäarvoa paikallisyhteisöille. He ovat usein innovoinnin, monipuolistamisen ja uusien mahdollisuuksien kehittämisen liikkeellepaneva voima²². Nämä roolit kuitenkin usein sivuutetaan tai ne ovat näkymättömiä. Monet maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvat naiset ja tytöt kohtaavat edelleen haasteita, jotka liittyvät työllisyyteen, yrittäjyyteen, laadukkaisiin koulutusmahdollisuuksiin, hoitovelvollisuuksien epätasaiseen jakautumiseen, maankäyttöön, varhaiskasvatukseen, pitkäaikaishoitoon ja terveydenhuoltopalveluihin sekä riittämättömään edustukseen päätöksenteossa^{23 24}.

²⁰ Neuvoston päätelmät mielenterveydestä, 15971/23, 24 kohta.

²¹ Ks. hlbtqi-henkilöiden tasa-arvoa koskeva komission strategia 2020–2025 (COM(2020) 698 final).

²² Euroopan investointipankki, Support for female entrepreneurs: Survey evidence for why it makes sense, marraskuu 2022, ISBN: 978-92-861-5378-5.

²³ Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta.

²⁴ Euroopan komissio, alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto, yhdeksäs taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta käsittelevä kertomus (yhdeksäs koheesiokertomus), maaliskuu 2024.

14. EU toteaa, että väestörakenteen muutokseen vaikuttavat muun muassa yksilöiden ja perheiden elämänvalinnat, ja korostaa, että tarvitaan kannustavaa julkista politiikkaa, jotta nuoret voivat toteuttaa mahdollisuuksiaan täysimääräisesti. Tiedonannossa ”Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö”²⁵ korostetaan erityisesti kriittistä tarvetta tukea nuoria sukupolvia laadukkaiden työpaikkojen, kohtuuhintaisen asumisen ja ihmisarvoisen elintason saatavuudessa.
15. Maaseutualueiden ja vähemmän kehittyneiden alueiden piirteitä voivat erityisesti olla ikääntyvä väestö, alhainen koulutustaso, työvoiman väheneminen, nuorten poismuutto ja riski joutua osaamiskehitysloukkuun²⁶, mikä heikentää niiden kykyä rakentaa kestäviä talouksia ja haittaa niiden kilpailukykyä ja kasvua. Komission tiedonannossa ”Osaamispotentiaali käyttöön Euroopan alueilla” todetaan, että nämä alueet on muutettava elinvoimaisiksi ja lahjakkuusvetoisiksi talouksiksi, jotka perustuvat maaseutualueiden paikallisiin vahvuuksiin. Näihin haasteisiin vastaaminen edellyttää räätälöityä tukea, jolla parannetaan nuorten vaikutusmahdollisuuksia ja pääsyä koulutukseen ja työelämään, vahvistetaan innovaatio- ja koulutuspalvelujen saatavuutta, investoidaan laadukkaiden työmahdollisuuksien luomiseen ja edistetään sosiaalista osallisuutta. On olennaisen tärkeää varmistaa, että maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvilla ihmisillä, myös nuorilla, on mahdollisuus menestyä, jotta voidaan vähentää alueellisia eroja ja lisätä sosiaalista yhteenkuuluvuutta kaikkialla EU:ssa^{27 28}.

²⁵ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö (komission väestökehityksen toimintavälineistö), COM(2023) 577 final.

²⁶ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Osaamispotentiaali käyttöön Euroopan alueilla (tiedonanto osaamispotentiaalin käytöstä), COM(2023) 32 final.

²⁷ Euroopan komissio, alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto, yhdeksäs taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta käsittelevä kertomus (yhdeksäs koheesiokertomus), maaliskuu 2024.

²⁸ Euroopan unionin julkaisutoimisto, Eurostatin alueellinen vuosikirja 2023.

16. Koheesiopolitiikalla ja maaseudun tapauksessa Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastolla (maaseuturahasto) on tärkeä rooli, kun tuetaan jäsenvaltioita ja alueita niiden pyrkimyksissä ottaa paremmin huomioon moninaiset kehityshaasteet, uudistustarpeet sekä erilaiset sosioekonomiset ja alueelliset erot kanavoimalla kohdennettua tukea, jossa keskitytään kunkin alueen erityistarpeisiin. Infrastruktuurin, inhimillisen pääoman ja palvelutarpeiden kartoittaminen voi helpottaa EU:n varojen tehokkaampaa ohjelmointia syrjäisimmillä ja harvaan asutuilla alueilla, saaristo-, vuoristo- ja raja-alueilla sekä maaseutualueilla, kun otetaan huomioon vihreän ja digitaalisen siirtymän aiheuttamien haasteiden epäsymmetriset vaikutukset, väestörakenteen muutos, muuttuvat maailmantalouden suuntaukset ja ilmastonmuutos. Tämä voi osaltaan monipuolistaa työllistymismahdollisuuksia ja parantaa virallista ja epävirallista koulutusta, myös digitalisointituella, ja tehdä maaseutualueista ja syrjäisistä alueista houkuttelevampia asuin- ja työskentelypaikkoja ja varmistaa siten niiden kestävä kehityksen²⁹.

²⁹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle yhdeksännestä koheesiokertomuksesta (tiedonanto yhdeksännestä koheesiokertomuksesta), COM(2024) 149 final, ja yhdeksäs koheesiokertomus.

17. Yhdistyneiden kansakuntien maailmanlaajuisessa toimintasuunnitelmassa ”Decade of Family Farming 2019–2028”³⁰ korostetaan, että perheviljelyn sukupolvien välisen kestävyysvarmistamiseksi on olennaisen tärkeää lisätä nuorten, erityisesti nuorten naisten, vaikutusmahdollisuuksia helpottamalla maankäytön, luonnonvarojen, tiedon, koulutuksen, infrastruktuurin, rahoituspalvelujen, markkinoiden saatavuutta ja osallistumista maatalouteen liittyviin päätöksentekoprosesseihin. Helpottamalla sukupolvien välistä siirtoa nuoret viljelijät voivat yhdistää perinteisen paikallisen tietämyksen innovatiivisiin käytäntöihin edistääkseen keskeistä rooliaan osallistavassa maaseudun kehittämisessä. Viljelijäväestön ikääntymisen kielteinen suuntaus voi vaarantaa maaseutualueiden elinkelpoisuuden, minkä vuoksi sukupolvenvaihdoksessa tärkeässä asemassa voivat olla nuorten viljelijöiden ja yrittäjien tukimuotojen vahvistaminen, heidän auttaminen maataloustoiminnan aloittamisessa, maatilojen siirtämiseen kannustaminen ja maatalouden houkuttelevuuden lisääminen nuoremman sukupolven keskuudessa yhdessä yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) kanssa.
18. OECD:n suosituksessa ”Recommendation on creating better opportunities for young people” kehoitetaan toteuttamaan kohdennettuja toimenpiteitä haavoittuvassa ja muita heikommassa asemassa olevien nuorten tukemiseksi. Tähän kuuluu paikallisiin olosuhteisiin räätälöityjen integroitujen sosiaali-, terveys-, asunto- ja työvoimapalvelujen tarjoaminen. Suosituksessa korostetaan koulutukseen, asumiseen ja terveydenhuoltoon tehtävien investointien merkitystä maaseudun nuorten kannalta yhdessä sidosryhmien välisen yhteistyön kanssa, jotta voidaan luoda heidän onnistumistaan tukevia ympäristöjä³¹.

³⁰ FAO ja IFAD, 2019, United Nations Decade of Family Farming 2019–2028 – Global Action Plan, Rooma.

³¹ OECD, Recommendation of the Council on creating better opportunities for young people, neuvoston ministerikokous 9.–10.6.2022, JT03497457.

OTTAVAT HUOMIOON SEURAAVAN:

19. Maaseutualueiden riittämätön kyky houkutella lahjakkuuksia³² tai riittämätön pääsy jokapäiväiseen elämään liittyviin infrastruktuureihin ja laadukkaisiin palveluihin muodostaa kaikkialla Euroopassa huomattavia esteitä maaseudun nuorten hyvinvoinnille ja sosioekonomiselle kehitykselle. Tämä voi rajoittaa maaseudun nuorten yhteyksiä ja pääsyä laadukkaaseen koulutukseen, työllisyyden, terveydenhuollon, asumisen, sosiaalipalvelujen, nuorisotyön, kulttuurin, liikunnan ja vapaa-ajan toiminnan piiriin ja heikentää heidän sosioekonomisia mahdollisuuksiaan ja siten heidän vapauttaan jäädä alueelleen³³.
20. Moni maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuva nuori kohtaa oppimismahdollisuuksia koskevia esteitä, eikä moni heistä ole tietoinen digitaalisiin palveluihin ja alustoihin liittyvistä mahdollisuuksista, mikä kasvattaa eristyneisyyttä ja saattaa johtaa maaseutu- ja kaupunkialueiden väliseen digitaaliseen kuiluun. Digitaaliset mahdollisuudet, työn kannalta olennainen osaaminen ja digitaaliset taidot voivat edistää paikallista voimaannuttamista ja osallisuutta^{34, 35}. Nämä esteet voivat olla erityisen haitallisia työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleville nuorille, koska heikot digitaaliset yhteydet rajoittavat entisestään heidän mahdollisuuksiaan hankkia koulutusta sekä heidän työllistymistään ja koulutusmahdollisuuksiaan, mikä pahentaa heidän sosiaalista ja taloudellista eristyneisyyttään. Digitaalisen kuilun kaventaminen on olennaisen tärkeää, jotta työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevat nuoret saataisiin uudelleen mukaan ja jotta heillä olisi nykyaikaiseen työvoimaan osallistumiseen tarvittavat taidot. Vahvistetussa nuorisotakuussa³⁶ korostetaan, että on tärkeää tukea nuorten, erityisesti työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten, työmarkkinoille integroitumista paikallisesti, myös maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla, varmistamalla tarvittavat mahdollisuudet paikallis- ja aluetasolla, jolloin heidän on helpompi pysyä näillä alueilla.

³² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Osaamispotentiaali käyttöön Euroopan alueilla (tiedonanto osaamispotentiaalin käytöstä), COM(2023) 32 final.

³³ Letta, E., 2024, Much more than a market – Speed, Security, Solidarity – Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens, huhtikuu 2024.

³⁴ Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta.

³⁵ Tiedonanto yhdeksänneistä koheesiokertomuksesta ja yhdeksäs koheesiokertomus.

³⁶ Neuvoston suositus, annettu 30. lokakuuta 2020, ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” ja nuorisotakuun perustamisesta 22. huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen korvaaminen, 2020/C 372/01.

21. Monilla maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla eri puolilla Eurooppaa nuoret, erityisesti naiset ja vammaiset nuoret, kohtaavat kaupunkialueisiin verrattuna eroja virallisen ja epävirallisen koulutuksen sekä arkioppimismahdollisuuksien saatavuudessa sekä merkittäviä esteitä heidän henkilökohtaiselle ja ammatilliselle kehitykselleen. Laadukkaiden koulutusohjelmien rajallinen saatavuus ja pääsy niihin sekä pahentavat osaamisvajetta että voivat johtaa aivovuotoon ja työttömyysasteen nousuun niiden maaseudun nuorten keskuudessa, joilla on vaikeuksia löytää pätevyytensä kannalta asianmukaisia työpaikkoja omalla alueellaan.
22. Maaseudun nuorten kehittämisen ja voimaannuttamisen kannalta on olennaisen tärkeää, että heillä on pääsy glokaaliin ja kattavaan tietoon paikallisista, alueellisista, kansallisista ja EU:n ohjelmista ja rahoitusmahdollisuuksista. Vertikaaliset ja horisontaaliset kielimuurit voivat haitata heidän kykyään ymmärtää ja käsitellä tehokkaasti näitä asiakirjoja, mikä rajoittaa maaseudun nuorten mahdollisuuksia osallistua EU:n aloitteisiin³⁷³⁸. Tehokasta tiedonlevitystä voidaan tukea alojen välisellä yhteistyöllä, mikä auttaa poistamaan näitä muureja ja edistämään valmiuksien kehittämistä ja paikallisia verkostoja. Tämä on ensiarvoisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa tasapuolinen osallistuminen ja maksimoida EU:n ohjelmien, kuten Erasmus+ -ohjelman, Euroopan solidaarisuusjoukkojen ja Leader-ohjelmien, sekä maaseudun nuorten rahoitusmahdollisuuksien edistäminen kaikkialla Euroopassa ja kaikilla tasoilla.
23. Maantieteelliset tekijät voivat haitata nuorten työllistymistä, kohtuuhintaisia asumismahdollisuuksia ja parempia yhteyksiä, mikä luo epävarmuutta, lisää riippuvuutta taloudellisista resursseista ja kannustaa liikkuvuuteen ja kaupungistumiseen paikallisesti.

³⁷ Moxon, D. ja Bárta, O., 2024, EUYD10 Results of the Consultation Phase: We Need Youth, DOI: 10.5281/zenodo.10656746.

³⁸ Maaseutua koskeva EU:n toimintasuunnitelma mainitaan komission tiedonannossa Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – EU:n pitkän aikavälin maaseutuvision – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat maaseutualueet, COM(2021) 345 final.

24. Maaseudun nuorisoyhteisöt voivat kohdata haasteita, joihin kuuluu alhaisempi koulutustaso, työttömyys tai ihmisarvoisten työolojen puute. Lisäksi riittämätön pääsy nuorisotyön, nuorisojärjestöjen, yhteisöllisten tilojen ja laadukkaan sosiaalisen, kulttuurisen, liikunnan ja vapaa-ajan toiminnan piiriin voi johtaa vaikeuksiin luoda yhteisöjä, liittyä niihin tai ylläpitää niitä. Nämä tekijät voivat vähentää sosiaalisen vuorovaikutuksen mahdollisuuksia, mikä voi aiheuttaa kielteisiä vaikutuksia hyvinvointiin, eristyneisyyden tunnetta ja yksinäisyyttä sekä mahdollisesti johtaa heikkoihin tukijärjestelmiin.
25. Maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvien nuorten tukipalvelut saattavat olla riittämättömiä, myös mielenterveyden alalla³⁹. Mielenterveysongelmat voivat vaikuttaa kielteisesti heidän koulutukseensa, työllisyyteensä ja sosiaaliturvaansa. Vaikutuksiin kuuluvat muun muassa syrjäytymisen tunne, joka johtaa kielteisiin eristyneisyyden tunteisiin, ikätovereiden harjoittama kiusaaminen ja häirintä verkossa ja sen ulkopuolella, median liiallinen käyttö, pelko siitä, että jää jostakin paitsi, sekä lisääntynyt altistuminen riippuvuudelle. Näillä nuorilla ei kuitenkaan ole pääsyä rakenteisiin, jotka voisivat auttaa heitä välttämään näitä uhkia ja toipumaan niistä, minkä seurauksena ahdistuneisuus ja masennus jatkuvat ja monet mielenterveysongelmat jäävät hoitamatta.
26. Terveeseen pitkäikäisyyteen vaikuttavat monet tekijät, kuten terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy, terveydenhuoltopalvelujen saatavuus, elin- ja työolot, ammattityypit ja ympäristö. Vaikka maaseutualueet tarjoavat terveyshyötyjä, kuten parempaa ilmanlaatua ja luonnon läheisyyttä, kaupunkialueilla on tyypillisesti enemmän ja monipuolisempia terveydenpalveluja⁴⁰. Laadukkaiden terveydenhuoltopalvelujen puute on kytköksissä vaikeuksiin ehkäistä ja hoitaa terveysongelmia. Vaikka maatalous tarjoaa monilla maaseutualueilla lukuisia työllistymismahdollisuuksia, maanviljelyn kaltaisilla ammateilla voi kuitenkin olla vaarallinen tai haitallinen vaikutus fyysiseen terveyteen⁴¹. Siksi on olennaisen tärkeää investoida työvoimaa säästävään ja parantavaan teknologiaan.

³⁹ Tiedonanto kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen, COM(2023) 298 final.

⁴⁰ Eurostatin alueellinen vuosikirja 2023.

⁴¹ EU CAP Network: Supporting the health and well-being of Europe's agricultural workforce – Policy Insight, kesäkuu 2023.

27. Maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvilla vammaisilla nuorilla voi olla merkittäviä esteitä, jotka vaikuttavat heidän elämänlaatuunsa ja mahdollisuuksiinsa. Näitä esteitä ovat muun muassa osallistavan ja laadukkaan koulutuksen ja erikoisterveydenhuollon rajallinen saatavuus sekä riittämätön liikenne ja riittämättömät yhteydet. Nämä haasteet korostavat sitä, että tarvitaan kohdennettuja toimia, jotta heitä voidaan tukea paremmin^{42 43}.
28. Vaikka maaseudun nuorilla, myös naisilla, on merkittävää potentiaalia innovoinnin ja talouskehityksen suhteen, he saattavat kohdata esteitä taloudellisten resurssien saannissa ja monimutkaisissa ja byrokraattisissa rahoitusmenettelyissä. Sen vuoksi saavutettavat ja selkeät rahoitusmekanismit sekä kohdennetut investoinnit yrittäjyyden, myös viljelijöiden, tukemiseksi maaseudun nuorten keskuudessa voivat olla ratkaisevan tärkeitä^{44 45 46}.
29. Maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden nuoret todennäköisesti kohtaavat ainutlaatuisia kestävyyshaasteita, joita paheneva ilmastokriisi vauhdittaa ja jotka vaikuttavat merkittävästi heidän jokapäiväiseen elämäänsä. Kaupungeissa asuviin tovereihinsa verrattuna he ovat usein alttiimpia ympäristöön tai ilmastoon liittyville ongelmille. He tarvitsevat parempaa kestävien resurssien ja ratkaisujen saatavuutta, koska ongelmat lisäävät heidän haavoittuvuuttaan ympäristöuhkille entisestään. Kuten YK:n kestävä kehityksen toimintaohjelmassa Agenda 2030⁴⁷ korostetaan, tämä saatavuuden puute paitsi heikentää nuorten kykyä puuttua kiireellisiin kestävyysongelmiin myös haittaa heidän panostaan ilmastokriisin lieventämiseen. Jotta näihin heidän ympäristöönsä liittyviin haasteisiin voitaisiin vastata ja ne voitaisiin ratkaista asianmukaisesti, ne edellyttävät myös pääsyä laadukkaaseen viralliseen ja epäviralliseen koulutukseen, jotta he voivat kehittää tarvittavia taitoja ja osaamista.

⁴² Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030 (EU:n vammaisstrategia), COM(2021) 101 final.

⁴³ Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta.

⁴⁴ Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta.

⁴⁵ Euroopan aluekehitysrahasto, Interreg Europe, toimintapoliittinen katsaus: How to boost entrepreneurship in rural areas? Huhtikuu 2020.

⁴⁶ Euroopan komissio, Taking stock of how CAP Strategic Plans contribute to the objectives of the long-term vision for the EU's rural areas, kesäkuu 2023.

⁴⁷ Yhdistyneet kansakunnat, A/RES/70/1, Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development.

30. Jatkuva kehittäminen paikallisen väestön osallistumisen kautta on olennaisen tärkeää maaseudun kehittämisen kannalta, minkä vuoksi tarvitaan vankka perusta nuorten merkitykselliselle osallistumiselle maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla. Maaseudun nuoret olisi tunnustettava maaseudun kehittämisessä keskeisiksi sidosryhmiksi, ja politiikat olisi suunniteltava vastaamaan heidän tarpeitaan ja toiveitaan siten, että he osallistuvat ja voivat vaikuttaa päätöksentekoprosesseihin jatkuvasti kaikilla tasoilla. Kuten maaseutusopimuksessa⁴⁸ todetaan, keskeisenä tavoitteena on vahvistaa maaseutualueiden asukkaiden ääntä ja parantaa niiden asemaa paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU:n poliittisella asialistalla.
31. Maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden nuoret voivat edistää myönteistä muutosta erityisesti yhteisöissään edistämällä digitaalista, sosiaalista ja taloudellista kehitystä. Mahdollisuuksistaan huolimatta maaseudun nuoret kohtaavat kuitenkin usein merkittäviä esteitä johtajuusvalmiuksiensa täysimääräisessä hyödyntämisessä ja kasvumahdollisuuksien saatavuudessa. Näiden haasteiden ratkaiseminen on olennaisen tärkeää, jotta voidaan hyödyntää maaseudun nuorten johtajuuspotentiaalia ja antaa heille mahdollisuus vauhdittaa kestävä kehitystä yhteisöissään ja siten edistää osallistavaa kasvua ja selviytymiskykyä kaikkialla Euroopassa.

⁴⁸ Euroopan komissio, maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto, Open letter on the launch of the Rural Pact, 17.12.2021.

32. Budapestissa syyskuussa 2024 järjestetyssä EU:n nuorisokonferenssissa⁴⁹ nuoret ehdottivat seuraavia keinoja, joilla maaseutualueista ja syrjäisistä alueista tehtäisiin elinvoimaisempia ja houkuttelevampia nuorille:
- i) Edistetään maaseudun nuorten mielekästä osallistumista erityisesti ympäristökestävyyteen sekä mielenterveyteen ja fyysiseen terveyteen liittyvissä kysymyksissä.
 - ii) Tuetaan maaseutuyhteisöjä, haastetaan ennakkoluuloja, rakennetaan saavutettavaa sukupolvien välistä vuoropuhelua ja yhteisiä tiloja sekä vahvistetaan tulevaisuuden visioita.
 - iii) Parannetaan nuorten tarpeisiin räätälöidyn infrastruktuurin, kuten internetyhteyksien, tiedonsaannin, liikenteen, puhtaan energian sekä fyysisten ja psyykkisten terveystalvelujen, saatavuutta.
 - iv) Lisätään tietoisuutta vaihtoehtoisista työllistymisväylistä, kuten etätyöstä ja innovatiivisesta maataloudesta.
33. EU:n nuorisokonferenssissa Budapestissa⁵⁰ nuoret korostivat myös, että EU:n, kansallisten ja paikallisten välineiden olisi vastattava maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden nuorten tarpeita, realiteetteja, valmiuksia ja resursseja sekä
- i) tuettava nuorten osallistumista maaseudun kehittämiseen ja päätöksentekoon esimerkiksi nuorisolähettiläiden, neuvoa-antavien lautakuntien, paikallisten nuorisovaltuustojen ja osallistavan budjetoinnin avulla.
 - ii) tuettava maaseudun yrittäjyyttä, myös maataloutta, lisäämällä tietoisuutta nykyisistä EU:n ja kansallisista ohjelmista, mentoroimalla sekä edistämällä digitalisaatiota ja taloudellisten kannustimien, kuten verohelpotusten tai yhteisrahoitusmahdollisuuksien, käyttöä.

⁴⁹ Bárta O. ja Moxon D., 2024, EUYD10 EU Youth Conference in Budapest, Hungary: Final Conference Report, DOI: 10.5281/zenodo.13836827.

⁵⁰ Bárta O. ja Moxon D., 2024, EUYD10 EU Youth Conference in Budapest, Hungary: Final Conference Report, DOI: 10.5281/zenodo.13836827.

- iii) edistettävä nuorisoystävällisiä foorumeita, joiden kautta saa tietoa nuoriso-ohjelmista, laadukkaista työllistymismahdollisuuksista ja rahoituksesta, sekä käynnistettävä EU:n laajuinen kampanja, jolla edistetään yhdenvertaista työnsaantia.
- iv) kannustettava luomaan laadukkaita oppimismahdollisuuksia ja nuorisoaloitteita, jotka laajentavat maaseudun nuorten kokemuksia, kuten kaupunkien ja maaseudun välisiä nuorisovaihtoja, ilmastohankkeita, liikkuvia ja etsiviä nuorisotyöntekijöitä, sekä kannustettava osallistumista maaseudun nuorisojärjestöihin.
- v) parannettava mielenterveyteen liittyvien palvelujen ja tiedon saatavuutta kannustamalla paikallisiin toimiin ja edistämällä vuoropuhelua nykyisistä rahoitusmahdollisuuksista ja -välineistä.

KEHOTTAVAT NÄIN OLLEN JÄSENVALTIOITA ASIANMUKAISILLA TASOILLA

- 34. Tarvittaessa osaltaan havaitsemaan, kehittämään ja seuraamaan maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvien nuorten oikeudenmukaista ja yhdenvertaista pääsyä infrastruktuurin, tiedon, yhteyksien ja palvelujen piiriin paikallisesti ja varmistamaan tämän pääsyn sekä havaitsemaan, kehittämään ja seuraamaan toimenpiteitä, joilla parannetaan heidän jokapäiväiseen elämäänsä liittyvää saavutettavuutta, ja varmistamaan nämä toimenpiteet.
- 35. Tehostamaan toimia, joilla parannetaan digitaalisen infrastruktuurin ja palvelujen saatavuutta ja niihin pääsyä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla, erityisesti tarjoamalla tukea elektronisten laitteiden käytössä ja muissa digitaalisissa asioissa, parantamalla korkealaatuisen laajakaistan kattavuutta, digitaalista lukutaitoa ja kyberturvallisuutta sekä jakamalla tilanteen mukaan hyviä käytäntöjä paikallisten, alueellisten ja kansallisten viranomaisten välillä⁵¹.

⁵¹ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma 2021–2027 – Koulutuksen mukauttaminen digitaaliaikaan, COM(2020) 624 final.

36. Tukemaan edelleen sellaisten laadukkaiden paikallisten koulutus-, sosiaali-, terveydenhuolto-, kulttuuri-, nuoriso-, nuorisotyö-, liikunta- ja vapaa-ajan palvelujen välistä yhteistyötä, joista maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvat nuoret voivat hyötyä, jotta varmistetaan tässä yhteydessä tasapuoliset edellytykset henkilökohtaiselle kehitykselle ja hyvinvoinnille, samalla kun edistetään näiden tilojen ja niihin liittyvien palvelujen esteettömyyttä ja digitaalista saavutettavuutta⁵².
37. Kannustamaan viranomaisia, erityisesti maaseutualueiden ja syrjäisten alueiden paikallisviranomaisia, helpottamaan maaseudun nuorten osallistumista esimerkiksi perustamalla nuorisovaltuustoja ja päätöksentekoprosesseja, jotka voisivat toimia neuvoo-antavina eliminä ja aloitteina. Ne voivat edistää nuorten tehokasta osallistumista kaikkiin päätöksentekoprosesseihin heihin eniten vaikuttavilla aloilla, kuten koulutukseen, työllisyyteen, sosiaaliseen osallisuuteen, infrastruktuuriin, asumiseen, yhteyksiin, terveydenhuoltoon (erityisesti mielenterveyteen) ja ympäristöön liittyviin kysymyksiin, sekä vahvistaa luottamusta demokraattisiin prosesseihin.
38. Edistämään turvallisten ja osallistavien nuorisokeskusten ja -tilojen perustamista ja toimintaa maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla sekä tarvittaessa helpottamaan jo olemassa olevien turvallisten ja osallistavien nuorisotilojen ja sukupolvien välisen vuorovaikutuksen jatkuvaa tukemista. Tehostamaan edelleen aloitteita ja ohjelmia, joilla voimaannutetaan ja tuetaan nuorisotyön kaikkia muotoja ja nuorisojärjestöjä, jotta voidaan tunnustaa niiden elintärkeä rooli maaseutualueilla, syrjäisillä alueilla ja syrjäisimmillä alueilla asuvien nuorten tavoittamisessa.
39. Kannustamaan maaseudun kehittämistä koskevaan paikalliseen vuoropuheluun, jossa keskustellaan alueen tulevaisuudesta ja kestävästä ratkaisusta ja jotka kokoavat yhteen nuoria, eri politiikanaloja edustavia instituutioita ja paikallisviranomaisia sekä yhteiskunnallisia toimijoita ja taloudellisia sidosryhmiä, mikä on komission pitkän aikavälin maaseutuvision⁵³ tavoitteena.

⁵² Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta.

⁵³ Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta.

40. Edistämään osaamistukialoitteita, joissa omaksutaan kokonaisvaltainen lähestymistapa osaamispotentialin vaalimiseksi ja käyttämiseksi koko niiden elinkaaren ajan kouluttamalla nuorisotyöntekijöitä, kouluttajia ja ammattilaisia, jotka tunnustavat nuorten erilaiset lahjakkuudet. Antamaan nuorille mahdollisuuden hyödyntää taitojaan, kykyjään ja valmiuksiaan riippumatta erityisistä esteistä, joita he saattavat kohdata maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla⁵⁴.
41. Edistämään paikallista ja tarvittaessa alueellista nuorisotyöllisyyttä, myös kohdentamalla toimet työelämän ja koulutuksen ulkopuolella oleviin nuoriin, siten, että lisätään tietoisuutta erilaisen työnvälityksen ja erilaisten työllistymismahdollisuuksien luomisesta maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla ja helpotetaan sitä, keskitytään mahdollisuuksien monipuolistamiseen ja kehittämiseen eri aloilla, kuten maataloudessa, valmistusteollisuudessa, digitaalialalla, ilmastonmuutokseen sopeutumisessa ja palveluissa, sekä tuetaan paikalliseen taloudelliseen toimintaan räätälöityjä taitojen kehittämis- ja koulutusohjelmia.
42. Edistämään vahvistetun nuorisotakuun täytäntöönpanoa maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla esimerkiksi kartoittamalla nuorille tarjolla olevia palveluja ja puuttumalla puutteisiin mobiilipalvelujen, verkkopalvelujen tai keskitettyjen palvelupisteiden avulla.
43. Tutkimaan tapoja houkutella nuoria maaseutualueille ja syrjäisille alueille ja saada heidät pysymään niillä, kiinnittäen erityistä huomiota nuoriin naisiin, yhteisöissä, jotta voidaan varmistaa heidän pitkän aikavälin taloudellinen vaurautensa ja elinvoimansa, ja harkitsemaan tarvittaessa monialaisia keinoja heidän tukemisekseen.

⁵⁴ Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle osaamispotentialin käytöstä, COM(2023) 32 final.

44. Tutkimaan ja tukemaan aloitteita, joilla pyritään sukupolvien väliseen yhteistyöhön ja solidaarisuuteen, helpottamalla vuoropuhelua ja tarjoamalla yksityiskohtaista tietoa hyvistä käytännöistä, jotta maaseudun nuorten olisi helpompi menestyä paikallisesti.
45. Kehittämään, tehostamaan ja ylläpitämään maaseudun ja syrjäisten yhteisöjen nuorten tarpeisiin räätälöityjä fyysisen terveyden ja mielenterveyden tukiohjelmia tarjoamalla sekä verkossa että sen ulkopuolella tukiverkostoja, esimerkiksi psykologisia ja muita ennaltaehkäiseviä palveluja kouluissa ja nuorisokeskuksissa kiusaamisen ja riippuvuuden torjumiseksi.

KEHOTTAVAT NÄIN OLLEN EUROOPAN KOMISSIOTA TOISSIJAISUUSPERIAATTEEN MUKAISESTI

46. Tutkimaan tapoja helpottaa maaseudun nuorille kohdennettujen EU:n aloitteiden ja välineiden saatavuutta keskittyen kielimuurien ja hallinnollisten esteiden poistamiseen. Tarvittaessa yksinkertaistamaan sanamuotoja nuorisoystävällisemmiksi ja vähentämään tarpeetonta byrokraattista taakkaa, jotta varmistetaan, että maaseudun nuoret voivat helpommin käyttää näitä tukimekanismeja ja saada tietoa muun muassa Euroopan nuorisoportaalien kautta. Tietoa ja välineitä olisi tarjottava myös muodoissa, jotka ovat vammaisten nuorten saavutettavissa.
47. Lisäämään nuorisoasioiden valtavirtaistamisen puitteissa maaseudun nuorten näkyvyyttä EU:n ohjelmissa, joissa on nuorisokomponentti, ja vuoden 2027 jälkeisessä EU:n nuorisostrategiassa sekä hyödyntämään tarvittaessa EU-tason nuorisotestiä, kun suunnitellaan erityisiä ja konkreettisia toimia, jotka kohdistuvat kaikkiin nuoriin, myös maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuviin nuoriin.

48. Tutkimaan mahdollisuuksia kohdentaa nykyisiä rahoitusmekanismeja paremmin ja maksimoida niiden käyttö sekä tarvittaessa mahdollisuuksia kohdentaa aloitteita uudelleen yhteistyössä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa, jotta autetaan maaseudun nuoria yrittäjiä, muun muassa nuoria viljelijöitä, yrityksen perustamisessa, ylläpitämisessä ja laajentamisessa, ottaen samalla huomioon rakenteelliset rajoitukset, joita he saattavat kohdata taloudellisten resurssien saannissa. Lisäksi edistämään olemassa olevien välineiden, kuten Rural Toolkit -välineistön⁵⁵, käyttöä nuorten keskuudessa maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla ja tukemaan kaikkien yrittäjien välistä yhteistyötä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla. Tämä auttaa turvaamaan tulevaisuuden työllistymismahdollisuudet maaseutualueilla ja parantaa talouden häiriönsietokykyä ja elinvoimaisuutta.
49. Helpottamaan alueellisten vaikutusten arvioinnin, myös maaseutuvaikutusten arvioinnin, toteuttamista arvioimalla merkittävien EU:n aloitteiden ennakoituja vaikutuksia maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla ja kannustamaan samanlaiseen lähestymistapaan kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla yhdenmukaisuuden, johdonmukaisuuden ja täydentävyyden varmistamiseksi sellaisten politiikkojen ja instrumenttien välillä, jotka kattavat maaseutualueiden tärkeitä kysymyksiä.
50. Jatkamaan tietämyksen lisäämistä ja näyttöön perustuvan tutkimuksen toteuttamista maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvista nuorista käyttäen olemassa olevia välineitä, kuten Youth Wiki -sivustoa ja tutkimuksia yhteistyössä muun muassa EU:n ja Euroopan neuvoston nuorisokumppanuuden kanssa.
51. Jatkamaan toimia, joilla lisätään tietoisuutta ja mahdollisesti aliedustettujen ryhmien, kuten maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvien nuorten, osallistumista EU:n nuorisodialogiin ja muihin asiaankuuluviin EU:n aloitteisiin, kuten Interreg-vapaaehtoistyön aloitteeseen, EUTEens4Green-aloitteeseen ja Youth4OutermostRegions-hankkeeseen.

⁵⁵ Tiedonanto pitkän aikavälin maaseutuvisiosta.

KEHOTTAVAT NÄIN OLLEN JÄSENVALTIOITA JA EUROOPAN KOMISSIOTA
TOISSIJAISUUSPERIAATETTA NOUDATTAEN

52. Korostamaan maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvien nuorten strategista roolia vihreän, oikeudenmukaisen ja osallistavan siirtymän toteuttamisessa ja elintarvike- ja ilmastoturvallisuuden säilyttämisessä ja antamalla sille tunnustusta edistämällä luonnon monimuotoisuutta ja maaseudun elävöittämistä, luomalla laadukkaita työpaikkoja ja ottamalla nuoret mukaan muutokseen⁵⁶.
53. Tarjoamaan mahdollisuuksia tasapuoliseen kieltenopiskeluun helpottamalla maiden välistä yhteistyötä, virallisen, epävirallisen ja arkioppimisen mahdollisuuksia sekä soveltuvaa jokapäiväiseen käyttöön keskittyvää kielikoulutusta.
54. Vahvistamaan yhteistyössä asiaankuuluvien alojen kanssa nuorten edellytyksiä menestyä paikallisesti tukemalla aloitteita, joissa paikallisia resursseja ja infrastruktuuria käytetään tehokkaasti kestävien elinkeinojen luomiseen maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla, myös syrjäisimmillä alueilla, sekä kannustamalla näillä alueilla asuvien nuorten tarpeisiin räätälöityjen asianmukaista asumista koskevien aloitteiden kehittämiseen.
55. Edistämään tosiasiallisesti sukupolvenvaihdoksia⁵⁷ ja tukemaan nuoria yrittäjiä, muun muassa nuoria viljelijöitä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla, parantamalla käynnistystuen saatavuutta ja saavutettavuutta. Tarjoamaan kohdennettua tietoa, pääsyä tiloihin, infrastruktuuriin, taloudelliseen tukeen ja resursseihin sekä pääsyä koulutus- ja mentorointiohjelmiin, joiden avulla yrittäjäksi pyrkivät, muun muassa nuoret viljelijät, voivat ylittää alkuvaiheen esteet ja aloittaa toimintansa luottavaisesti ja siten elävöittää maaseudun taloutta ja edistää kestävä kehitystä ja innovointia kaikkialla Euroopassa.

⁵⁶ Food Security Information Network (FSIN) ja Global Network Against Food Crises, Global report on food crisis (GRFC) 2024, Rooma.

⁵⁷ Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Yhteenveto YMP:n strategiasuunnitelmista kaudelle 2023–2027: yhteiset toimet ja yhteinen kunnianhimo, Bryssel 23.11.2023, COM(2023) 707 final.

56. Vahvistamaan eri alojen välistä yhteistyötä virallisen ja epävirallisen koulutuksen alalla painottaen erityisesti henkilöstöressurssien osaamisen uudistamista ja kehittämistä, työolojen parantamista sekä koulutuslaitosten tilojen ja laitteiden saatavuuden ja niihin pääsyn parantamista alueilla, joilla on eniten vaikeuksia.
57. Varmistamaan, että maaseudun nuoret ja asiaankuuluvat järjestöt osallistuvat aktiivisesti toimintapoliittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon paikallisella, alueellisella, kansallisella ja EU:n tasolla tekemällä yhteistyötä, kun suunnitellaan, pannaan täytäntöön ja arvioidaan asiaankuuluvia politiikkoja ja mahdollisuuksien mukaan tarjotaan kattavia, ajantasaisia ja eriteltyjä tietoja maaseudun nuorista, muun muassa nuorista viljelijöistä, jotta päättäjät voisivat kohdentaa politiikkoja ja toimia paremmin ja luoda heille räätälöityjä ratkaisuja. Toteuttamaan asianmukaisia toimenpiteitä, joilla torjutaan maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla asuvien nuorten, muun muassa nuorten viljelijöiden, elämään vaikuttavien kielteisten väestörakenteen kehityssuuntausten vaikutuksia.
58. Tehostamaan rajat ylittävää yhteistyötä ja EU:n välineitä mielenterveyden ja fyysisen terveyden alalla edistämällä mielenterveyttä koskevaa tutkimusta, kehittämällä yhteisiä seuranta- ja ennaltaehkäisy menetelmiä vähemmän kehittyneitä alueita varten ja jakamalla hyviä käytäntöjä mielenterveyspalvelujen leviämisestä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla.

Näissä päätelmissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

'Maaseutualueet' ovat kaupunkiklustereiden ulkopuolisia paikallishallinnollisia yhteisöjä, joilla on useimmiten alhainen väestötiheys, erityinen yhteiskunnallis-maantieteellinen ja kulttuurinen imago, sijainti lähellä luonnonvaroja ja sen vuoksi erilaiset talousnäkymät ja joilla on samalla todettu, että nuorille ja koko väestölle tarkoitettuja erityispalveluita olisi edelleen parannettava.

'Elämänlaatua' mittaavat indikaattorit kattavat monenlaisia aiheita ja ulottuvuuksia, mukaan lukien aineelliset elinolot, työllisyys, koulutus, terveys, sosiaalinen vuorovaikutus, turvallisuus, luottamus, syrjintä ja ympäristö.

'Maaseutuvaikutusten arvioinnilla' tarkoitetaan politiikkojen tarkistamista maaseudun näkökohdat huomioon ottaen, jotta ne olisivat tarkoituksenmukaisia maaseutualueilla asuvien ja työskentelevien kannalta. Euroopan komissio on ottanut käyttöön maaseutuvaikutusten arviointimekanismin osana paremman sääntelyn agenda, jolla arvioidaan EU:n tärkeimpien lainsäädäntöaloitteiden vaikutusta maaseutualueisiin.

'Maaseudun elävöittäminen' on keino muuttaa maaseutualueita myönteisesti nykyisiä ja tulevia sukupolvia varten.

'Maaseutua' ei usein määritellä, mutta tässä asiakirjassa maaseutu muodostuu kahdesta maantieteellisestä tasosta: maaseutualueet (paikallisen hallinnollisen yksikön (LAU) taso) ja maaseutuvoittoinen maakunta (yhteinen tilastollisten alueyksiköiden nimikkeistön (NUTS) 3-tason alue). Sekä maaseutualueet että maaseutuvoittoiset maakunnat määritellään samalla tavalla: suurin osa niiden väestöstä asuu maaseutua kuvaavissa ruuduissa. Paikallisen hallinnollisen yksikön luokitus määrittää kaupungistumisasteen, ja NUTS-tason 3 alueiden luokittelu viittaa kaupunki- ja maaseutualueiden alueelliseen typologiaan.

'Syrjäiset alueet' ovat paikallis- ja aluehallinnollisia yhteisöjä, joista suurin osa sijaitsee kaupunkiklustereiden ulkopuolella ja joille on yleensä vaikea päästä, mikä johtuu useimmiten maantieteellisestä tai luonnonesteestä (muun muassa saaret ja/tai vuoret), ja joihin kulkee vain rajoitetusti tai harvempaan julkista liikennettä ja/tai joilla on hankalat verkkoyhteydet. Näillä alueilla voi olla samoja ominaispiirteitä kuin edellä määritellyillä 'maaseutualueilla'. SEUT 349 artiklassa tarkoitettujen EU:n syrjäisimpien alueiden katsotaan myös olevan 'syrjäisiä alueita'.

'Glokaalilla' kuvataan saumatonta yhdentymistä paikallisen (lokaalin) ja maailmanlaajuisen (globaalin) tason välillä: matkustamisen, liiketoiminnan ja viestinnän tuottamia kattavia yhteyksiä sekä halukkuutta ja kykyä ajatella maailmanlaajuisesti ja toimia paikallisesti. Glokalisaation käsite kattaa dynaamisen, riippuvaisen ja kaksisuuntaisen vuoropuhelun globaalin ja paikallisen tason välillä (Swyngedouw (2004)). Nuoriin eniten vaikuttaviin maailmanlaajuisiin kehityskulkuihin kuuluvat ilmastonmuutos, joka vaikuttaa suhteettomasti maaseutuyhteisöihin ja maatalouselinkeinoin, sekä digitaaliteknologian nousu, joka luo sekä mahdollisuuksia että haasteita digitaalisen lukutaidon, koulutuksen saatavuuden ja työllisyyden kannalta. Lisäksi taloudellinen eriarvoisuus ja nuorisotyöttömyys ovat maailmanlaajuisia haasteita, jotka usein edellyttävät paikallista innovointia työpaikkojen luomisessa, osaamisen kehittämisessä ja yrittäjyydessä. Mielenterveysongelmat, joita maailmanlaajuiset kriisit ja yhteiskunnalliset paineet pahentavat, edellyttävät myös paikalliset olosuhteet huomioivia lähestymistapoja tukeen ja selviytymiskyvyn parantamiseen. Lisäksi meneillään olevat pyrkimykset sosiaaliseen oikeudenmukaisuuteen ja osallistavuuteen edellyttävät räätälöityjä ratkaisuja sukupuolten tasa-arvoon, rodullisiin erilaisuuksiin ja resurssien saatavuuteen liittyviin kysymyksiin, jotka heijastavat eri alueiden ainutlaatuista kulttuurista ja sosiaalista dynamiikkaa. Puuttumalla näihin maailmanlaajuisiin haasteisiin paikallisesti asiaankuuluvilla strategioilla nuoret voivat hyödyntää glokalisaation mahdollisuuksia luodakseen yhteisöissään kestävän ja selviytymiskykyisen tulevaisuuden.

'Osaamiskehitysloukku', jota kuvataan komission tiedonannossa "Osaamispotentiaali käyttöön Euroopan alueilla", viittaa moniulotteiseen haasteeseen, jota jotkin EU:n alueet kohtaavat ja joka muodostuu työikäisen väestön jyrkästä vähenemisestä, korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden alhaisesta ja pysähtyneestä osuudesta ja 15–39-vuotiaiden negatiivisesta liikkuvuudesta. Tämä johtaa tehottomuuteen paikallistalouksissa, työmarkkinoilla, koulutuksessa ja aikuiskoulutusjärjestelmissä sekä heikkoon suorituskyykyyn innovoinnissa, hallinnossa, liiketoiminnan kehittämisessä ja palvelujen saatavuudessa.

'Vertikaaliset ja horisontaaliset kielimuurit' kuvaavat monien maaseudun nuorten kohtaamien kielimuurien monimutkaisuutta. Horisontaalinen osuus tarkoittaa sitä, että vieraiden kielten opetukseen ei ole riittävää pääsyä, kun taas vertikaalinen osuus korostaa vaikeuksia ymmärtää monimutkaista kieltä, jota varten on saatavilla joitakin resursseja, sekä nuorisoystävällisen muotoilun puutetta.

Lähteet

Euroopan unionin neuvosto

- Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma nuorisoalan eurooppalaisen yhteistyön puitteista: Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027, EUVL C 456, 18.12.2018.
- Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätöslauselma EU:n nuorisodialogin hallintoa koskevien suuntaviivojen antamiseksi – Euroopan unionin nuorisostrategia 2019–2027, EUVL C 189, 5.6.2019.
- Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät nuorten mahdollisuuksien lisäämisestä maaseutualueilla ja syrjäisillä alueilla, EUVL C 193, 9.6.2020.
- Päätelmät EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisiosta, 15631/23.
- Neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät nuorten kannalta osallistavista yhteiskunnista, EUVL C, C/2024/3808, 27.6.2024.
- Neuvoston päätelmät mielenterveydestä, 15971/23.
- Neuvoston suositus, annettu 30. lokakuuta 2020, ”Silta työelämään – entistä vahvempi nuorisotakuu” ja nuorisotakuun perustamisesta 22. huhtikuuta 2013 annetun neuvoston suosituksen korvaaminen, 2020/C 372/01.

- Neuvoston suositus, annettu 13 päivänä toukokuuta 2024, Eurooppa liikkeellä – oppimiseen liittyvän liikkuvuuden mahdollisuudet kaikille, EUVL C, C/2024/3364.
- Neuvoston ja jäsenvaltioiden hallitusten edustajien päätelmät kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta nuorten mielenterveyteen Euroopan unionissa, EUVL C, C/2023/1337, 30.11.2023.

Eurooppa-neuvosto

- Eurooppa-neuvosto, EU:n strateginen ohjelma 2019–2024, 20.6.2019.
- Enrico Letta: Much more than a market – Speed, Security, Solidarity – Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens, huhtikuu 2024.

Euroopan komissio

- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat EU:n maaseutualueet, COM(2021) 345 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: EU:n pitkän aikavälin maaseutuvisio – Vahvat, verkottuneet, selviytymiskykyiset ja vauraat EU:n maaseutualueet, COM(2021) 345 final. Komission yksiköiden valmisteluasiakirja (osat 1–3).
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Asetetaan ihmiset etusijalle, varmistetaan kestävä ja osallistava kasvu ja hyödynnetään EU:n syrjäisimpien alueiden mahdollisuudet, COM(2022) 198 final.

- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Osaamispotentiaali käyttöön Euroopan alueilla, COM(2023) 32 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva strategia 2021–2030, COM(2021) 101 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: hlbtq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025, COM(2020) 698 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025, COM(2020) 152 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: EU:n rasismintorjunnan toimintasuunnitelma 2020–2025, COM(2020) 565 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Tasa-arvon unioni: romanien tasa-arvoa, osallisuutta ja osallistumista koskeva EU:n strategiakehys, COM(2020) 620 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Kokonaisvaltainen lähestymistapa mielenterveyteen (tiedonanto kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta mielenterveyteen), COM(2023) 298 final.

- Euroopan komissio, alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto, yhdeksäs taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta käsittelevä kertomus (yhdeksäs koheesiokertomus), maaliskuu 2024.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle yhdeksännestä koheesiokertomuksesta, COM(2024) 149 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Väestörakenteen muutos Euroopassa: toimintavälineistö, COM(2023) 577 final.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Digitaalisen koulutuksen toimintasuunnitelma 2021–2027 – Koulutuksen mukauttaminen digitaaliaikaan, COM(2020) 624 final.
- Komission yksiköiden valmisteluasiakirja – Tiivistelmä yhteisen maatalouspolitiikan vaikutuksesta maaseutualueiden alueelliseen kehitykseen, SWD(2021) 398 final.
- Euroopan aluekehitysrahasto, Interreg Europe, toimintapoliittinen katsaus: How to boost entrepreneurship in rural areas?, huhtikuu 2020.
- Euroopan komissio, koulutuksen ja kulttuurin pääosasto, Erasmus + -ohjelman osallisuus- ja monimuotoisuusstrategia, joulukuu 2014.
- Perpiña Castillo, C., Jacobs-Crisioni, C., Barranco, R., Curtale, R., Kompil, M., Vallecillo, S., Auteri, D. ja Dijkstra, L., Opportunities and challenges for remote rural areas in the European Union, Euroopan komissio, Ispra, 2023, JRC135398.
- Euroopan unionin julkaisutoimisto, Study on living conditions and access to selected basic needs, 2024, ISBN 978-92-68-11899-3, DOI: 10.2776/185784 KN-05–24–084-EN-N.

- Komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle – Yhteenveto YMP:n strategiasuunnitelmista kaudelle 2023–2027: yhteiset toimet ja yhteinen kunnianhimo, Bryssel 23.11.2023, COM(2023) 707 final.
- Euroopan unionin julkaisutoimisto, Eurostatin alueellinen vuosikirja 2023.
- Eurostat Online Statistics, Urban-rural Europe – quality of life in rural areas, 2022.
- EU CAP Network: Supporting the health and well-being of Europe’s agricultural workforce – Policy Insight, kesäkuu 2023.
- Euroopan komissio, maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto, Taking stock of how CAP strategic plans contribute to the objectives of the long-term vision for the EU’s rural areas, loppuraportti, Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2023.
- Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle – Asetetaan ihmiset etusijalle, varmistetaan kestävä ja osallistava kasvu ja hyödynnetään EU:n syrjäisimpien alueiden mahdollisuudet, COM(2022) 198 final.
- Euroopan komissio, maatalouden ja maaseudun kehittämisen pääosasto, Open letter on the launch of the Rural Pact, 17.12.2021.

Euroopan unionin ja Euroopan neuvoston nuorisokumppanuus

- Nuorisokumppanuus, Young people in rural areas: diverse, ignored and unfulfilled, maaliskuu 2021.

Yhdistyneet kansakunnat

- Yhdistyneet kansakunnat, A/RES/70/1, kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030.
- FAO ja IFAD, 2019, United Nations Decade of Family Farming 2019–2028 – Global Action Plan, Rooma.
- Food Security Information Network (FSIN) ja Global Network Against Food Crises, Global report on food crisis (GRFC) 2024, Rooma.

OECD

- OECD, Recommendation of the Council on creating better opportunities for young people, neuvoston ministerikokous 9.–10.6.2022, JT03497457.

Muut

- Moxon, D. ja Báta, O., 2024, EUYD10 Results of the Consultation Phase: We Need Youth, DOI: 10.5281/zenodo.10656746.
